

AFTUR Í NÁM

Námskeiðið Aftur í nám hófst í lok janúar og lauk í byrjun maí. Kennslustundir voru 90. Af þeim voru einstaklingstímar 24–30, eilítið mismunandi eftir þörfum hvers og eins. Tilgangur þess var að bjóða fólki sem glímur við lestrar- og skrifarörðugleika upp á nám. Verkefnið var samstarfsverkefni Mímis - símenntunar, Eflingar - stéttarfélags, Starfsgreinasambands Íslands og Verzlunarmannafélags Reykjavíkur. Verkefnið hlaut styrk frá Starfsmenntasjóði, Starfsafli og sjóðum Eflingar og ríkisins og hjúkunarheimila og Eflingar og Reykjavíkurborgar. Mikil ánægja var með námskeiðið og ljóst að þörfin er mikil. Úrræðið er dýrt og því nauðsynlegt að opinberir aðilar styrki verkefnið. Námskráin er fánleg hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins.

Ellefu nemendur, 7 konur og 4 karlmenn, sóttu um og sátu allt námskeiðið. Fimm voru félagar í Eflingu - stéttarfélagi, fjórir í VR, einn í Hlíf og einn sjálfstæður verktafi.

Námskeiðið byrjaði á sjálfsstyrkingu þar sem mikil áhersla var lögð á samstöðu og traust manna í milli. Fyrir marga var það stórt skref enda miklir fordómar verið ríkjandi í garð lesblindra og því flestir með það í farteskinu að lesblinda hafi eitthvað með hina stöðluðu hugmynd um greind að gera.

Eftir sjálfsstyrkingu tóku við einstaklingstímar þar sem leiðbeint var eftir aðferðafræði Ron Davis. Um þennan þátt sáu fimm tilvonandi Davis-leiðbeinendur en þeir eru að ljúka námi á þessu ári.

Í tölvutímunum var fyrst og fremst farið í undirstöðuatriði tölvunnar, ritvinnslu og unnið með stafsetningarforritið Púka. Jafnframt skoðuðu nemendur mismunandi stafagerð og líti þar sem þeir þættir geta haft mikil áhrif á vellíðan við lestur.

Kennslan í íslensku miðaðist við að efla öryggi í að tileinka sér málfræði- og stafsetningarreglur en um leið að vinna með texta úr daglegu umhverfi. Nemendur unnu saman í hópum, gerðu útdrátt, lásu upp og skrifuðu eftir upplestri. Aðalatriðið var ekki að fara yfir tiltekinn fjölda málfræði- og stafsetningarreglna heldur að námsmenn fengju

Úr umsögnum nemenda:

„Mér finnst frábært að svona námskeið sé í boði. Þetta er það sem við erum búin að bíða eftir.“

„Ég get núna hugsað mér að fara í nám sem ég gat ekki hugsað mér áður.“

„Mér finnst frábært að hafa fengið tækifæri til að fara á þetta námskeið. Og að vita að ég get alveg lært eins og allir aðrir. Ég myndi gjarnan vilja sjá þetta inni í skólakerfinu því það er fullt af litlum snillingum sem bara með smá hjálp og skilningi eiga góða samleið með öðrum nemum og ég er fullviss um að fallið úr skóla yrði miklu minna.“

ákveðna innsýn í málnotkun/reglur og litu á það sem fyrstu skrefin í nýrri göngu í menntun. Leiðbeinendur upplifðu mikinn sigur þegar heyrðist að námsmönnum þætti skemmtilegt að leysa tiltekin málfræðiverkefni, það hefði ekki verið erfitt að skrifa eftir upplestri og gamla örvæntingin frá því í gamla daga ekki gert vart við sig. Skrefin voru ekki stór á mælikvarða margra en þau voru fram á við og verða stærri og styrkari með tímanum. Í lok námskeiðs var boðið upp á einkatíma í námsráðgjöf. Námsráðgjafi aðstoðaði nemendur við að draga saman aðaláherslur tímabilsins og hvað mætti sjá fyrir sér í framtíðinni.

Námskeiðið, sem hér er lýst, er ný nálgun fyrir lesblinda og miðað við móttökur lofar aðferðin góðu. Hópurinn var jákvæður og samstilltur, ákveðinn í að ná settum markmiðum. Það var sérlega ánægjulegt að vinna að þessu verkefni og hafa leiðbeinendur sjaldan reynt annan eins áhuga og elju eins og skapaðist á þessu námskeiði. Samstaðan innan hópsins var einstök, hlýhugur og hvatning ríkti í tímum þar sem hver og einn fékk að vera hann sjálfur.

Hólmfríður E. Guðmundsdóttir

Hvað felst í Davis-leiðréttingunni?

Hér á eftir fer lýsing á dæmigerðu ferli þegar aðferðafræði Ron Davis er beitt til að vinna á lestrar- og skriftarörðugleikum. Textinn er fenginn á vefsíðu www.lesblind.is en honum er breytt með það fyrir augum að hann falli betur að tímaritsgrein. Hann er því á ábyrgð höfunda þessarar greinar. Lesendur eru hvattir til að heimsækja vefinn og kynna sér starfsemina.

Viðtalsgreining

Fyrsta skrefið er um tveggja klukkustunda viðtalsgreining þar sem greindar eru þarfir einstaklingsins og markmið. Heildarmyndin er skoðuð til að greina sterkar og veikar hliðar hans. Viðtalsgreining er EKKI lestrar- eða lesblindugreining heldur til að ákvarða hvort líklegt sé að viðkomandi geti og muni nýta sér Davis-kerfið. Lagt er mat á hvort viðkomandi hafi gott vald á orðlausri (myndrænni) hugsun vegna þess að Davis-kerfið nýtist best þeim sem búa yfir þeim eiginleika. Metið er hvort gagnkvæm löngun og vilji leiðbeinanda og viðskiptavinar sé til að vinna saman. Síðast en ekki síst er kannað hvort viðkomandi hafi næga áhugahvöt til að nýta sér kerfið eftir að námskeiðinu lýkur. Þetta er grundvallaratriði vegna þess að ef viðkomandi fylgir ekki námskeiðinu eftir að því loknu þá eru allar líkur á að árangur sá sem náðst hefur á námskeiðinu renni út í sandinn. Þá er betur heima setið en af stað farið.

Skynstilling/athyglisþjálfun

Skynstilling er til þess gerð að viðkomandi nái valdi á að beita fullri athygli. Þetta er sambland skynjunar- og líkamsæfinga. Þegar skynstillingu er náð verður strax mun auðveldara að ná og halda athygli við lestur. Athyglisrof/skynvilla veldur bæði mistökum og innri ringulreið. Þegar skynstillingu er náð gefur það viðkom-

andi stjórn á skynjun sinni og þá er hægt að finna þrálát mistök í lestri og leiðrétta þau.

Að meistra grunntákn

Nýyrðið „meistrun“ er íslenskun á enska orðinu „mastery“. Meistrun er ekki það sama og að læra vegna þess að meistrun er meira en að læra. Með meistrun verður viðfangsefnið hluti af vitund okkar á svipaðan hátt og það að hjóla verður hluti af vitund okkar eftir að við höfum náð fullum tókum á því. Upp frá því þurfum við ekki að hugsa um hvernig við förum að heldur skellum við okkur einfaldlega á hjólið og hjólum af stað. Við Ron Davis þjálfun er notaður plastleir vegna þess að hann örvar og virkjar sköpunargáfuna. Grundvallaratriði er að auðvelt verði að nýta sköpunarferlið til náms og viðkomandi nái að meistra bæði tákn og orð. Orð og tákn, sem rugla viðkomandi í ríminu, eru leituð uppi og vandamálinu rutt úr vegi með því að átta sig á nákvæmlega rétttri merkingu þeirra og forma í leir þríviða mynd af merkingunni. Byrjað er á að nota þessa aðferð til þess að meistra stafrófið. Þegar því er lokið á viðkomandi venjulega létt með að þylja stafrófið bæði aftur á bak og áfram - í orðsins fyllstu merkingu. Greinarmerki eru meistruð með sama hætti til að skilja hvernig þau eru notuð sem eins konar „umferðarmerki“ við lestur.

„Athyglisþjálfun leiðréttir skynjun; táknameistrun leiðréttir lesblindu.“ Ron Davis

Að meistra orð

Til að tileinka sér orð þarf að tengja saman alla þrjá hluta þess: merkingu, útlit og hljóð. Flett er upp á skýringu orðs og merking og útlit þess síðan mótuð í leir. Leiðbeinandi hjálpar viðkomandi að tileinka sér „ruglorðin/kveikjuorðin“ en flestir lesblindir eiga erfitt með að átta sig á merkingu þeirra. Öll þessi „ruglorð“ þarf viðkomandi að meistra á eigin spýtur með leirmótun að námskeiðinu loknu. Þessi eftirvinna tekur flesta um 80 klukkustundir og er oft skipt í eina klukkustund í hverri viku. Í ensku eru

Þessi almennu ruglorð 217 en vegna flóknari málfræði og fleiri orðmynda verða þau þó nokkuð fleiri í íslensku. Sérhvert orð eða hugtak, sem veldur ruglingi, er hægt að meistra með leirmótuninni. Það getur verið stórkostlegt að sjá hve skapandi jafnvel yngstu börn geta verið þegar kemur að því að túlka merkingu óhlutbundinna hugtaka. Lesblindir hafa almennt mjög gaman af því að móta hugmyndir í leir þannig að námskeiðið verður gefandi og skemmtilegt fyrir báða aðila. Með því að móta útlit orðsins í leir ásamt merkingunni nær viðkomandi einnig fullu valdi á stafsetningunni.

Að meistra námsefni

Þessari meistrunaraðferð - að tileinka sér með leirmótun - er hægt að beita á hvaða námsefni sem er. Þegar viðkomandi hefur náð fullum tókum á meistruninni beitir hann henni við allt nám, einfaldlega vegna þess að þessi aðferð er sú fljótverkasta og áhrifamesta sem honum stendur til boða. Stærðfræði verður til dæmis einfaldari þegar hún er túlkuð í því viðum leirmyndum. Með því móti er hægt að sjá magn og fjölda í raunveruleikanum ásamt því samhengi sem lýst er í stærðfræðidæminu. Sömu leiðis er hægt að meistra merkingu stærðfræðitákna með leirmótuninni.

Heimavinnan

Mikilvægt er að viðkomandi stjórni námi sínu. Leiðbein-

andi þarf að gefa þeim lausan tauminn með það fyrir augum að námsmenn taki ábyrgð á námi sínu. Í lok námskeiðsins fá námsmenn öll gögn sem þarf til að vinna heimavinnu. Þörf fyrir stuðning fer minnkandi eftir því sem þessir nýju hæfileikar eru meira notaðir. Gerður er samningur við hvern og einn um hvernig ætlunin er að fylgja námskeiðinu eftir.

Þjálfun stuðningsmanns

Þjálfun stuðningsmanns er mikilvægur þáttur námskeiðsins. Stuðningsmaður getur verið fjölskyldu-meðlimur, stuðningskennari eða vinur sem fær kennslu í grundvallaratriðum meistrunarinnar og fær grundvallarleiðbeiningar um hvernig hann getur best stutt viðkomandi í heimavinnunni.

Hreyfipjálfun

Líkams- og jafnvægisæfingar eru notaðar til að leysa samhæfingarvandamál eins og verkstol (dyspraxíu), eða vinstri-hægri rugling af völdum skynvillu. Með þessu móti er jafnvægissskyn eftt og hæfileikinn til að velja á milli athyglisbeitingar og skynvillu eftir

Hólmfríður E. Guðmundsdóttir, Ron Davis leiðbeinandi, áður verkefnastjóri hjá Mími-símenntun.

Ásmundur Hilmarsson, sérfræðingur hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins.

STARFSTENGT VERSLUNARFAGNÁM

Eitt af stærstu verkefnum Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins (FA) á fyrsta starfsári hennar var undirbúningur tilraunaverkefnis í skipulagðri fræðslu fyrir almennt starfsfólk í verslunum. Aðdragandinn var sá að FA fékk erindi frá Samtökum verslunar og þjónustu (SVP) og forsvarsmönnum fræðslumála í stærstu verslana-

fyrirtækjum landsins þar sem þess var óskað að FA beitti sér fyrir því að hafinn yrði undirbúningur að skipulagðri fræðslu fyrir þennan hóp í atvinnulífinu. FA tók jákvætt í erindið og tók að sér umsjón verkefnisins, vinnu að greiningu fræðsluþarfa og námsskráargerð.